

Ministeren

Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

28. januar 2020

Til udvalgets orientering fremsendes hermed mit talepapir fra det åbne samråd i Uddannelses- og Forskningsudvalget tirsdag den 26. januar 2021 vedr. Brexit.

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
ufm@ufm.dk
www.ufm.dk

Med venlig hilsen

CVR-nr. 1680 5408

Ane Halsboe-Jørgensen

Ref.-nr.
\$dossier_documentnumber\$

DET TALTE ORD GÆLDER

Samrådspørgsmål C

Vil ministeren redegøre for, hvad Brexit betyder for dansk uddannelses- og forskningspolitik?

Svar

Tak for det – og jeg kan lægge ud med at bekræfte til fulde spørgerens antagelse om, at vi enige i ærgrelsen. Den deler vi på tværs af politiske skel – i hvert fald her mellem spørgeren og jeg. Jeg havde hellere set Storbritannien inde i EU i det fællesskab, end det scenarie vi ser ind i nu.

Som igennem de seneste 4 år har været dramatisk og meget uforudsigeligt.

Jeg vil indledningsvis bruge lidt tid på at gennemgå indholdet af aftalen med Storbritannien på uddannelses og forskningsområdet.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Europa-Kommissionen og den britiske regering blev juleaftensdag enige om en aftale om det fremtidige forhold. EU-medlemsstaternes regeringer og det britiske parlament har efterfølgende godkendt aftalen. Europa-Parlamentet skal godkende aftalen i den nærmeste fremtid. Aftalen er trådt midlertidigt i kraft den 1. januar 2021.

Begge parter har måttet bøje sig – efter forhandlinger frem og til bage - men alt i alt er det Storbritannien, der har måttet strække sig længst.

På uddannelses- og forskningsområdet er der opnået enighed om en rammeaftale for britisk deltagelse i Horisont Europa og dele af rumprogrammet.

Der er også indgået en separat aftale om nukleart forsknings- og innovationssamarbejde under Euratom og grundforskningsprojektet om fusionsenergi ITER.

Storbritannien har desværre ikke ønsket, som spørgeren også siger, at deltage i Erasmus+, som derfor ikke er en del af aftalen.

Endelig indeholder aftalen en spinkel ramme for gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer.

Aftalen betyder, at Storbritannien forventes at blive associeret med Horisont Europa, når programmet er endeligt vedtaget.

En associeringsaftale betyder, at forskere og virksomheder fra Storbritannien vil kunne deltage i projekter på lige fod med parter fra andre associerede lande og EU-medlemsstater. De vil desuden kunne lede forskningskonsortierne.

Det er rigtig gode nyheder for Danmark. Rigtig gode nyheder for Danmark. Storbritannien er det land, danske forskere og virksomheder samarbejder næstmest med efter Tyskland.

Storbritannien kan som udgangspunkt deltage i alle dele af samarbejdet med undtagelse af den del af Det Europæiske Innovationsråd, hvor støtten gives i anden form end almindelige bevillinger, typisk som lån og/eller investering i ejerandele.

Det britiske bidrag vil være baseret på en klassisk BNP-tilgang. Der er for Horisont Europa aftalt en mekanisme for opjustering af Storbritanniens bidrag, hvis det britiske hjemtag skulle blive højere end det BNP-beregneede britiske bidrag.

Storbritannien deltager også i ERIC – som står for Konsortiet for en Europæisk Forskningsinfrastruktur. Det er en særlig juridisk konstruktion, som fremmer etablering og drift af forskningsinfrastrukturer i Europa. Her deltager UK.

Der er ligeledes indgået en aftale om det nukleare forskningsprogram Euratom, som gør, at britiske forskningsinstitutioner og virksomheder kan deltage i nukleare forsknings- og innovationsprojekter som hidtil. Denne aftale omfatter også ITER-samarbejdet, som er et kæmpestort grundforskningsprojekt om udvikling af fusionsenergi som bæredygtig energikilde.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Storbritannien vil deltage delvist i EU's rumprogram. Storbritannien vil deltage i jordobservationssystemet Copernicus og vil få adgang til tjenester og produkter som andre deltagende lande. UK kan som tredjeland ikke deltage i SST, som står for overvågning og sporing af objekter i rummet. Men det er specificeret i aftalen, at britiske aktører vil have adgang til de offentligt tilgængelige tjenester under SST.

Storbritannien kommer ikke til at deltage i satellitnavigationssystemet Galileo. Det betyder bl.a., at Storbritanniens jordbaserede sensorer og satellitter ikke længere vil indgå i EU's netværk og dermed ikke vil bidrage med data til tjenesterne. Storbritannien kan heller ikke deltage i videnskabelige eller tekniske grupper under programmet.

Og så til uddannelsesdelen og Erasmus+. Som jeg nævnte indledningsvist, omfatter aftalen desværre ikke Erasmus+. Det er rigtig ærgerligt, da Storbritannien er en populær destination for danske elever, studerende og undervisere, der vil på Erasmus-ophold.

Udgangspunktet er, at Storbritannien ikke deltager. Dog vil der i begrænset omfang være mulighed for britisk deltagelse i visse Erasmus+ aktiviteter.

I det nye Erasmus+ program vil der som noget nyt blive mulighed for, at institutioner inden for det videregående område og på erhvervsuddannelsesområdet kan anvende op til 20 pct. af tilskuddet til international mobilitet – altså mobilitet uden for EU – herunder til Storbritannien. Det er blandt andet noget, Danmark har lagt vægt på i forhandlingerne om Erasmus+-programmet.

Derudover vil partnere fra Storbritannien kunne deltage i såkaldte samarbejdsprojekter som tredjeland. Det betyder, at de – som institutioner fra

andre ikke-associerede tredjelande – kan indgå i et konsortium ledet af en institution i et Erasmus+-programland og modtage en del af EU-tilskuddet.

For initiativet om Europæiske Universiteter under Erasmus+ kan britiske universiteter stadig godt være med som partnere, men de kan ikke ansøge om EU-midler. Danske uddannelsesinstitutioner kan også indgå bilaterale samarbejdsaftaler med britiske institutioner, ligesom man i dag har med fx USA og en lang række andre lande uden for Erasmus+.

Nordirland vil stadig deltage i Erasmus+-programmet, da den irske regering har valgt at finansiere Erasmus+-tilskud til nordirske studerende.

Storbritannien har løftet sløret for, at de vil opbygge deres eget mobilitetsprogram, som kommer til at hedde The Allan Turing Scheme. De britiske myndigheder har tilkendegivet, at britiske elever og studerende vil kunne udveksles til andre lande i hele verden fra september 2021.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Der er dog kun tale om et udgående program, så Danmark vil selv skulle betale, hvis vi vil sende danske elever og studerende til Storbritannien.

Der foreligger ikke mange detaljer om programmet endnu, men ministeriet vil indgå i dialog med de britiske myndigheder, så vi bedst muligt kan forberede de danske institutioner på det nye britiske program.

Studerende fra Danmark, der på egen hånd vil tage en hel uddannelse i Storbritannien, vil fremover skulle betale fuld takst frem for britisk takst. På nogle britiske uddannelsesinstitutioner udgør dette en relativt stor økonomisk forskel og vil dermed – alt andet lige – begrænse danske unges mulighed for at tage en hel uddannelse i Storbritannien.

Til sidst lidt om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer. Der er indgået en spinkel ramme for gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer, som udelukkende vedrører de personer, der allerede har fået anerkendt deres kvalifikationer inden udgangen af overgangsperioden.

Det betyder f.eks. at danske sygeplejersker ikke længere har ret til automatisk anerkendelse og ophold i Storbritannien, men skal igennem en længere ansøgnings- og godkendelsesprocedure hos de britiske myndigheder.

Aftalen indeholder også en ramme for, hvordan EU og Storbritannien på sigt kan forhandle fagspecifikke aftaler på plads om gensidig anerkendelse af kvalifikationer, sådan som det f.eks. også indgår i EU's aftale med Canada.

Herudover sikrer udtrædelsesaftalen mellem EU og Storbritannien, at danskere og andre EU-borgere, som var bosiddende i Storbritannien inden 31. december 2020 og tidligere har opnået anerkendelse af deres kvalifikationer, ikke påvirkes af Brexit hvad angår deres tilladelse til at udøve deres erhverv i Storbritannien.

Det samme gælder for britiske statsborgere, som gjorde ophold i EU-land.

Det er på en træls baggrund. Regeringen mener, at aftalen mellem EU og Storbritannien samlet set er et rimeligt kompromis. Aftalen skaber rammerne for et samarbejde, der er så tæt som muligt i lyset af Brexit og det stærke britiske ønske om selvbestemmelse, og på den anden side ikke giver Storbritannien urimelige fordele, som på sigt kan skadedanske interesser.

Det er en klar fordel for Danmark, at aftalen skaber rammen for fortsat samarbejde på forsknings- og innovationsområdet, hvor Storbritannien er en helt central samarbejdspartner. Nogle af de bedste forskningsmiljøer findes i Storbritannien, og det ville have været et tab, hvis vi ikke kunne samarbejde med de britiske partnere i europæiske forskningsprojekter.

Samtidig har man med aftalen skabt sikkerhed for Storbritanniens finansielle ansvar. Det er positivt med en mekanisme, der kan opjustere Storbritanniens bidrag, så dette reflekterer hjemtagets størrelse. Det har været meget centralt for os, hvis de overstiger deres BNP-andel, så stiger deres bidrag til EU.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Jeg havde meget gerne set fortsat britisk deltagelse i Erasmus+, og jeg synes, det er ærgerligt, at Storbritannien ikke har ønsket at være med. Men jeg må sige, at forskningsområdet – alt andet lige – har været en vigtigere dansk prioritet.

Nu skal der gøres en indsats, så danske elever, studerende og undervisere får øjnene op for de mange andre spændende steder i Europa. Og så skal vi se på, hvordan vi fremadrettet kan samarbejde med briterne på uddannelsesområdet. Det afhænger naturligvis også af, hvordan deres fremtidige nationale mobilitetsprogram vil blive skruet sammen.

Tak for ordet.